

«ТҰРАН-АСТАНА» УНИВЕРСИТЕТІ

БЕКІТІЛГЕН
«Тұран-Астана» университеті
Академиялық Кеңестің шешімімен
« 26 » 10 2022 ж. № 3 хаттама

КЕШЕНДІК ЕМТИХАН БАҒДАРЛАМАСЫ

6B04107 – «Аудит» білім беру бағдарламасы

Бағдарлама «Тұран-Астана» университеті «Бизнес- әкімшілік» кафедрасымен құрастырылған

Бағдарлама «Бизнес- әкімшілік» кафедрасының отырысында талқыланған

«26» 10 2022 ж. № 3 хаттама

«Бизнес- әкімшілік» кафедрасының меңгерушісі

 Бекбусинова Г.К.

1. Кешендік емтиханның мақсаты

6B04107 – «Аудит» ОБ бойынша ұсынылған кешендік емтихан бағдарламасы 2018 жылғы 31 қазандағы БЖФМ №604 бұйрығымен бекітілген Қазақстан Республикасы Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартына (өзгерістер мен қосымшаларға сәйкес), «Тұран-Астана» университетінің Академиялық саясатына негізделген (өзгерістер мен қосымшаларға сәйкес).

Кешендік емтихандардың мақсаты – түлектердің дайындау деңгейінің МЖМББС-ға сәйкестігін анықтау болып табылады. Емтихан өткізу барысында түлектердің 6B04107 – «Аудит» ОБ мен бизнес және басқару бакалавры дәрежесіне түлектің теориялық білімі де, тәжірибелік дағдысы да тексеріледі.

2. Кешенді емтиханды өткізудің реті (регламент)

Қорытынды аттестация бір кешендік емтихан түрінде өткізіледі келесі пәнде бойынша;

- Мемлекеттік аудит және қаржылық бақылаудың негізі;
- Қаржылық есеп 1;
- Мемлекеттік аудиттің халықаралық стандарты INTOSAI;
- Қаржылық есептілік аудиті.

Қорытынды аттестация академиялық күнтізбеге сай өткізіледі. Емтиханға оқытудың толық курсы аяқтаған (кемі 240 кредитті игерген) және оқу жоспарымен қарастырылған алдын-ала өткізілген аттестациялық сынақтан табысты өткен тұлғалар жіберіледі.

Кешендік емтиханды қабылдауды аттестаттау комиссиясы (АК) жүзеге асырады. АК төрағасы және комиссияның жеке құрамы «Тұран-Астана» университет ректорымен бекітіледі.

Кешендік емтиханның бағдарламасы, студенттердің назарларына, емтиханның алдын ала болжамдалынған күніне дейін бір айдан кеш емес уақытта жеткізіледі.

АК студенттің жауаптарын талқылауды және қорытынды бағалауды баллдық-рейтингтік мәнде анықтай отырып, жабық отырыста өткізеді (кесте).

Мамандық бойынша екі кешенді емтиханның нәтижелерін АК жабық отырысы жабылған соң бірден студенттің назарына жеткізіледі. Кешендік емтиханда «қанағаттанарлықсыз» бағасын алған студентте осы оқу жылында емтиханды қайта тапсыру құқығы болмайды.

3. Студенттердің білімдерін бағалау критерийлері мен көрсеткіштері

№	Әріптік жүйедегі баға	Баллдардың цифрлық эквиваленті	%-тік құрауы	Дәстүрлік жүйе бойынша баға	Бағалаудың критерийлерінің көрсеткіштері
	A	4,0	95-100	өте жақсы	1. Материалды осы заманғы теорияны ескере отырып толық, дұрыс баяндайды; 2. Қосымша білімдерін көрсетеді; 3. Теориялық білімдерін тәжірибемен байланыстырады; 4. Терминологияны еркін меңгерген; 5. Себептік-салдарлық байланыстарды орната алады; 6. Болжау жасай алады; 7. Қосымша сұраққа сенімді жауап береді.
2	A-	3,67	90-94	өте жақсы	1. Материалды осы заманғы теорияны ескере отырып дұрыс баяндайды; 2. Толық жауап береді, өздігімен тұжырымдар мен қорытынды жасайды; 3. Терминологияны жақсы меңгерген; 4. Себептік-салдарлық байланыстарды қондыра алады; 5. Қосымша сұраққа толық жауап береді.
3	B+	3,33	85-89	жақсы	1. Материалды жақсы баяндайды; 2. Толық жауап береді, өздігімен тұжырымдар мен қорытынды жасайды; 3. Терминологияны меңгерген; 4. Қисыннан қиыстыруға ие; 5. Қосымша сұрақтарға жауап береді.

4	B	3,0	80-84		<ol style="list-style-type: none"> Негізгі материалды біледі; Мысалдарды негізді келтіреді; Қорытынды мен тұжырымдар жасайды; Терминологияда, баяндауды қисыннан қиыстыруда дәлсіздіктер жібереді; Қосымша сұрақтарға жауап береді.
5	B-	2,67	75-79		<ol style="list-style-type: none"> Негізгі материалды біледі, бірақ қисыннан қиыссыз жаңсақ жауап береді; Терминдерді қолданған кезде дәлсіздіктер жібереді; Қосымша сұрақтарға жауап берген кезде қателіктер жібереді.
6	C+	2,33	70-74	қанағаттанарлық	<ol style="list-style-type: none"> Тек қана теориялық білімдердің негіздерін игерген; Тұжырымдар мен қорытындылар жасай алмайды; Терминологияны қолданбайды; Қосымша және нақты сұрақтарға жауап бермейді.
7	C	2,0	65-69		<ol style="list-style-type: none"> Негізгі материалдың білімдерін толық игермеген; Қисыннан қиыстыруға жоқ; Жауабы үзінді түрде; Қосымша сұрақтарға толық жауап бермейді.
8	C-	1,67	60-64		<ol style="list-style-type: none"> Негізгі материалдың білімдерін толық игермеген; Дәлсіздіктер жібереді, тұжырымдар мен қорытындыларды жасай алмайды; Қисыннан қиыстыруға жоқ; Қосымша сұрақтарға жауап берген кезде қателіктер жібереді.
9	D+	1,33	55-59		қанағаттанарлық
10	D	1,0	50-54	қанағаттанарлықсыз	<ol style="list-style-type: none"> Көптеген дәлсіздіктерді жібере отырып теория негіздерін білуі мен түсінуі, түсінуді төмендететін кейбір үстіртіндер, бірақ оқытушының жетекші сұрақтарының көмегімен дұрыс пікірге келу қабілеттілігі.
11	F	0	0-49	қанағаттанарлықсыз	<ol style="list-style-type: none"> Мәнін түсінбей, байланыссыз жүйесіз түрде оларды баяндау; Комиссия мүшелерінің қосымша сұрақтары ойды, теорияның үстіртін жатталынған жайларын қиындатады.

4. Кешендік емтиханның мазмұны

Емтихан сұрақтарының тақырыбы оқу бағдарламаларынан бөлімдерінен таңдап алынған 6B04107 – «Аудит» ББ циклдарға сәйкес келеді.

5. Бірінші кешенді емтиханға шығарылатын пәндер бөлімдерінің мазмұны

5.1 МЕМЛЕКЕТТІК АУДИТ ЖӘНЕ ҚАРЖЫЛЫҚ БАҚЫЛАУДЫҢ НЕГІЗІ

5.1.1 Аудиттің мәні, мақсаты мен түрлері

Мазмұны: Аудит ҚР заңында белгіленген талаптарға сәйкес қаржылық есеп берудің дұрыстығы мен объективтілігі туралы пікір білдіру мақсатында заңды тұлғалардың қаржылық қорытынды есебін тексереді. Аудиторлық қызметтің мәні қаржылық есеп беруді, төлем-есептеу құжаттамасын тәуелсіз тексеру, түрлі қызметтер мен кеңес беру, бухгалтерлік есеп жүргізу мен қалпына келтіру, ұйымның активтері мен міндеттемелерін бағалау, салық декларациясын толтыру, қаржы-шаруашылық қызметке экономикалық талдау жүргізу бойынша тұтынушыларға қызметтер ұсынатын аудиторлық фирмалардың кәсіпкерлік қызметі болып табылуында.

5.1.2 Аудиттің түрлері және олардың сипаттамасы.

Мазмұны: Шаруашылық субъектісі кәсіпорын, оған аудитор қорытындысы керек. Ол кезінде басылымға шығуына кепілдік береді. Мемлекет, кәсіпорындардың жақсы жұмыс жүргізіп табысты болғанын қалайды, себебі олар салық төлейді, аудит жұмысына күштар болу себебі аудитор тексеру барысында табыстылық ақпаратын тексеріп кәсіпорын қанша табыс тапқанын, қанша салық төлейтінін анықтайды. Ал қажет болған жағдайда аудитор тікелей мемлекеттік салық инспекциясына мәлімет бере алады. Яғни, аудит жүргізілген кәсіпорындарда табыс сомасын жасырып қалу, салық төлемеу үшін қылмысқа немесе басқалай әр түрлі жалтарушылыққа жол берілмейді.

5.1.3 Мемлекеттік аудит стандарттары, аудиторлардың кәсіби этикасы

Мазмұны: Аудиттің стандарты және нормативтері деп «аудит принциптерінің талабына сәйкес аудит қызметін жүргізуге белгіленген ереже-нұсқауларды» айтады. Сол ереже-нұсқаулар аудиторға өз жұмысын ұйымдастыруға, аудит әдістерін анықтауға әртүрлі шаруашылық жағдайларына орынды баға беруге, аудитор қортындысын жасауға негіз болады. Себебі, аудиторлар сол стандарттар мен нормативтердің талабына сәйкес жұмыс істеу үшін үздіксіз өздерінің біліктілігін, мамандықтарын жетілдіріп, ізденіп, оқып қажет болса ғылыми зерттеу жүргізіп отыруды қалыптастырады.

5.1.4 Мемлекеттік аудит жүйесінде анықталған алаяқтықтар мен қателіктер

Мазмұны: “Қазақстандағы ХАС ” атты біздің нұсқамызды Халықаралық аймақтық бухгалтерлер федерациясымен Евразия аудиторлары барлық ТМД елдеріне негіз етіп алуға ұсыныс білдірді. ҚР аудитор палатасының Кеңесіне осы бухгалтерлер мен аудиторлардың Халықаралық Кодексін қабылдауды тапсырды. Қалыптасқан жағдайға қарай.

5.1.5 Мемлекеттік аудит жүйесіндегі тәуекелділіктер

Мазмұны: Аудиторлық тәуекелділік- аудит аяқталып, оң аудиторлық қорытынды берілгеннен кейін қаржы есептемесінде елеулі кемістіктер табылған жағдайда аудитор өзіне алуға әзір тәуекелдіктің субъективті түрде белгіленген деңгейі. Аудиторлық тәуекел- бұл аудитор өзіне алуға әзір субъективті құрылған тәуекел деңгейі және тұжырымдардың жағымды ұсыныстары мен аудит аяқталғаннан кейін соңғы қаржылық есептерде болатын кемшіліктерді табуға бел буушы.

5.1.6 Аудиторлық дәлелдемелер және оларды алу әдістері

Мазмұны: Аудиторлық дәлелдер әдетте қаржылық есептегі әрбір ұйғарымдар бойынша алынады. Аудиторлық дәлелдердің сенімділігі жекеше жағдайларға тәуелді болатына қарамастан төмендегідей қорытындылар олардың сенімділігіне баға беруге көмек жасауы мүмкін: сырт көздерден (мысалы үшінші жақтан алынған бекітуші құжаттамалар) ішкі көздерден алынған құжаттамалардан әлдеқайда сенімді саналады.

5.1.7 Мемлекеттік аудиторлық тексеруді жоспарлау

Мазмұны: Аудит бағдарламасының мақсаттары мен мәселелеріне қарай мемлекеттік аудит объектілерінің Қазақстан Республикасының бюджет, салық және кеден заңнамасының нормаларын, бухгалтерлік есепті ұйымдастыру мен жүргізуге, қаржылық есептілікті жасау мен ұсынуға қойылатын талаптарды, мемлекеттік аудит объектілерінің қызметін реттейтін және регламенттейтін өзге де нормативтік құқықтық және құқықтық актілердің ережелерін сақтауы, олардың даму жоспарларын, қаржы-шаруашылық қызмет жоспарларын іске асыруы тексеріледі

5.1.8 Аудиторлық жұмыстың сапасын бақылау

Мазмұны: Сапаны басқару жүйесі. Аудитор жұмысының сапасын бақылаудың негізгі қағидалары. Аудиттің өзіне қысқаша тоқталсақ, аудит (лат audit-шоттарды тексеру, тексеріс)- шаруашылықты жүргізу субъектілерінің қаржы есеп –қисабына аудиторлар мен аудиторлық ұйымдар жүргізген тәуелсіз сараптамасы мен талдау. Аудиттік жүргізу барысында жылдық бухгалтерлік (қаржы) есеп-қисабының жай күйі мен мазмұны, меншік нысаны мен қызмет түрлеріне қарамастан банкілердің.

5.1.9 Мемлекеттік аудиттегі сұрыптау әдісі

Мазмұны: Нарықтық экономика жағдайында қаржылық есеп беру кәсіпорынды қоғаммен және де субъектінің қызметі туралы ақпаратты пайдаланушы іскерлік әріптестермен байланыстыратын ақпараттық бөлік болып табылады. Ол шаруашылық жүргізуші субъектінің қызметі туралы қаржылық ақпараттың дара жүйелік көзіне, әртүрлі құқықтық-ұйымдастырушылық нысандағы шаруашылық жүргізуші субъектілердің негізгі қаражатына, басқарушылық шешімдерін қабылдауға қажетті келешек аналитикалық есеп берудің ақпараттық базасына айналады.

5.1.10 Аудиторлық қортынды жасау және тапсыру ережесі

Мазмұны: Қаржылық есеп беруді дайындау тек қана бухгалтерлердің ғана емес, кәсіпорындардың басқа да экономикалық және техникалық қызметінің міндеті, себебі есеп беруді құру кезінде субъектінің қызметінің барлық аспектілері қорытындыланады және бағаланады. Есеп беру ағымдағы есептің барлық түрлері негізінде құрылады, атап айтқанда: статистикалық, бухгалтерлік, оперативті-техникалық.

Ұсынылатын әдебиеттер

Негізгі әдебиеттер:

1. Гражданский кодекс РК. изд. «Юрист», Алматы, 2018г.
2. Закон РК «Об аудиторской деятельности» от 05.05.2006 г. за №139- 1113РК (с изменениями и дополнениями на 01. 04.2018)
3. К.Ш. Дюсембаев Теория и эволюция аудита /Монография./ Алматы: изд.Экономика 2015 - 722с.
4. З.М. Сакенова, Н.А. Сакенов. Аудит – Учебное пособие, – Нур-Султан, университет «Туран-Астана», 2019г.-166с.
5. Тусибаева Г.С. Качество аудиторских услуг: теория, методология, контроль: монография./ Под редакцией д.э.н, профессора Алиева М.К.- Астана: Казахский университет экономики, финансов и международной торговли, 2015 – 137с.

Қосымша әдебиеттер:

1. Кодекс РК «О налогах и других обязательных платежах в бюджет».
2. Кодекс этики профессиональных бухгалтеров и Международные стандарты аудита. Изд. ОАО Палата аудиторов, Алматы, 2017 г.
3. К.Ш. Дюсембаев Анализ финансовой отчетности. – Алматы.: Экономика, 2012 – 366 с.
4. Международные стандарты аудита и контроля качества. Сборник. Издание Международная федерация бухгалтеров.. Алматы: 2019г.- 979с.
- М.С. Ержанов Аудит 1. -Алматы: изд. «Экономика» 2015г.
5. Э.О. Нурсейтов Аудиторская деятельность - Алматы,: LEM, 2019-П2с.
6. Э.О. Нурсейтов Аудит. Краткое руководство - Алматы,: LEM, 2019-220с.
7. Сагиндыкова Г.М. Практический аудит. Учебное пособие- Астана. Издательство КазУЭФМТ, 2018.-180с

5. 2 ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕП 1

5.2.1 Ақша қаражаттары мен олардың баламаларын есепке алу.

Мазмұны: Ақша қаражаттары мен олардың баламаларын тану. Кассалық операцияларды есепке алуды ұйымдастыру. Кассадағы қолма-қол ақшаны есепке алу: алғашқы құжаттар, бухгалтерлік регистрлер және синтетикалық есепке алу Ағымдағы банктік шоттардағы ақшаны есепке алу: алғашқы құжаттар, бухгалтерлік регистрлер және синтетикалық есепке алу. Қолма-қол ақшасыз төлемдердің нысандары және оларды есепке алу, олардың баламаларын есепке алу. Ақшаны пайдалануға шектеулер. Қолма-қол ақшаны бақылау.

5.2.2 Ақшаның уақыт мәні.

Мазмұны: Жеңілдік мәні туралы түсінік. Қарапайым және күрделі қызығушылық. Ақшаның болашақ құны. Ақшаның қазіргі құны. Аннуитеттер, олардың түрлері.

5.2.3 Дебиторлық берешек пен басқа активтердің есебі.

Мазмұны: Дебиторлық берешекті тану және жіктеу Бастапқы бағалау. Сатып алушылар мен клиенттердің дебиторлық берешегін есепке алу. Жеңілдіктер мен кірістер. Күмәнді дебиторлық берешекті түсіну және есептен шығару. Күмәнді қарыздар бойынша провизияларды есептеу әдістері. Еншілес, тәуелді және филиалдардан алынатын дебиторлық берешекті есепке алу.

5.2.4 Түгендеу есебі.

Мазмұны: Қорлардың анықтамасы және жіктелуі. Босалқыларды өзіндік құны бойынша бағалау. Қорларды өзіндік құны бойынша есептеу әдістері. Тауарлы-материалдық қорларды таза сату бағасымен бағалау. Түгендеу жүйелері. Мерзімді және үздіксіз түгендеу есебі арасындағы айырмашылық. Синтетикалық және аналитикалық есеп.

5.2.5 Негізгі құралдар есебі.

Мазмұны: Негізгі құралдарды тану критерийлері. Негізгі құралдарды бастапқы бағалау. Негізгі құралдарды алу мен шығаруды есепке алу. Негізгі құралдардың тозуы. Кейінгі шығындар және оларды қайта бағалау нәтижесінде негізгі құралдарды кейінгі бағалау. Негізгі құралдарды жою. Негізгі құралдарды ашып көрсету.

5.2.6 Материалдық емес активтерді есепке алу.

Мазмұны: Материалдық емес активтерді қабылдау. Материалдық емес активтердің түсуі. Материалдық емес активтерді ішкі құру құны. Кейінгі шығындар. Материалдық емес активтерді кейінгі бағалау. Пайдалы өмір. Пайдалы қызмет мерзімі шектеусіз материалдық емес актив.

Материалдық емес активтердің амортизациялау әдістері. Материалдық емес активтерді тоқтату және жою

5.2.7 Активтердің құнсыздануы.

Мазмұны: Активтердің құнсыздануы, оның анықтамасы мен сипаттамалары. Қайтарылатын сома. Сату шығындарын шегергендегі әділ құн. Пайдалану мәні. Генераторлық қондырғы.

Құнсызданудан болған шығынды тану. Құнсызданудан кері залал. Активтердің құнсыздануының синтетикалық есебі.

5.2.8 Ұйымның бухгалтерлік міндеттемелері.

Мазмұны: Қаржылық міндеттемелерді есепке алу. Салық міндеттемелерін есепке алу. Басқа міндеттемелер мен ерікті төлемдер есебі.

Кредиторлық берешектің есебі. Қарыздар бойынша шығындарды тану 23 ҚЕХС (IFRS) Қысқа мерзімді кредиторлық берешекті есепке алу. Басқа міндеттемелерді есепке алу.

5.2.9 Табыс, кірістер мен шығыстарды тану.

Мазмұны: Табысты тану критерийлері 18 ҚЕХС (IFRS) Сатудан түскен кірісті тану. Өнімдер мен қызметтерді сатудан түскен кірісті есепке алу. Қаржыландырудан түскен кірісті есепке алу. Басқа кірістерді есепке алу.

Сатылған тауарлар мен қызметтердің құнын есепке алу. Кезең шығындарын есепке алу. Басқа шығындарды есепке алу. Жалпы кіріс пен шығынды тану.

5.2.10 Капитал мен резервтерді есепке алу.

Мазмұны: Меншікті капитал мен қарыз капиталын бөлу. Акционерлік капиталды есепке алу. Төленбеген капиталды есепке алу. Меншікті үлестік құралдар сатып алынды. Акцияларға сыйлықақы есептеу.

Ұйымның резервтерін есепке алу. Есеп беруден және келген кезеңнен бөлінбеген пайда. Бухгалтерлік есепте анықталмаған шығынды көрсету.

5.2.11 Қаржылық есептілікті ұсыну.

Мазмұны: Қаржылық есептің мақсаты. Қаржылық есептіліктегі маңыздылықты біріктіру. Бухгалтерлік балансты баптау. Қаржылық жағдай туралы есепті ұсыну. Есеп берудің минималды талаптары. Пайда мен шығындар туралы есепке қойылатын минималды талаптар. Пайданың екі түрі. Капиталдағы өзгерістер туралы есеп құрылымы. Ақша қаражаттарының үзіндісін ұсыну. Түсіндірме жазбада ақпаратты ашу.

Ұсынылатын әдебиеттер

Негізгі әдебиеттер

1. Закон РК "О бухгалтерском учете и финансовой отчетности" от 28 февраля 2007 года № 234, с изменениями и дополнениями на 9.04.2016г
2. Э.О. Нурсейтов Национальный бухгалтерский учет в МСФО, учебное пособие 2014
3. В.П. Проскурина Бухгалтерский учет от азов до баланса. практическое пособие. 2014
4. Алиев, М.К. Финансовая отчетность: анализ консолидированной отчетности Астана 2014
5. Ержанов М.С., Нурумов А.А. Финансовая отчетность казахстанских предприятий Эл. Жакипбеков, Д.С. Учетная и налоговая учетная политика предприятия Алматы 2013 изд Алматы 2014
6. Кабвлова, Н. Бухгалтер (Основы бухгалтерского учета) Астана 2014
7. Нурсейтов, Э.О. Бухгалтерский учет в организациях Алматы 2011
8. Нурсейтов, Э.О. Национальный бухгалтерский учет и МСФО Алматы 2014
9. Проскурина, В.Н. Учетная политика для ТОО в Республике Казахстан Алматы 2014
10. Проскурина, В.П. Бухгалтерские проводки. : Сб. бухг. проводок по разделам "Типового плана Алматы 2014

Қосымша әдебиеттер

1. Бухгалтерский учет: от азов до баланса 2010
2. Горелик, О.М. Управленческий учет и анализ 2014
3. Методические рекомендации по применению международных стандартов фи... Алматы 2012
4. Назарова, В.Л. Бухгалтерский учет в отраслях 2014
5. Штиллер М.В., Сеилова М.М. Принципы бухгалтерского учета. Практикум 2010 г
6. Бухгалтерский учет: от азов до баланса 2010

7. Горелик, О.М. Управленческий учет и анализ 2014
8. Методические рекомендации по применению международных стандартов фи... Алматы 2012
9. Назарова, В.Л. Бухгалтерский учет в отраслях 2014
10. Штиллер М.В., Сеилова М.М. Принципы бухгалтерского учета. Практикум
11. Безруких П.С. Состав и учёт издержек производства и обращения. М.: ФБК «Контакт», 15. – 285 с.
12. Вахрушина М.А. Внутрипроизводственный учёт и отчётность. М.: АКДИ «Экономика и жизнь», 2012. – 485 с.

6.1 МЕМЛЕКЕТТІК АУДИТТІҢ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ СТАНДАРТЫ INTOSAI

6.1.1 Аудиттің нормативтік реттелуі

Нормативтік-құқықтық реттеу дегеніміз- бұл, аудиторлық тексеру жүргізу объектісінің жұмыс істеуін заңда, нормативтік құжаттарда, ережелерде қарастырылған нормалар мен ережелерге қатысты зерттеу. Аудиторлық қызметті реттеуші негізгі нормативтік-құқықтық құжаттарға ҚР “Аудиторлық қызмет туралы” Заңымен қатар аудиторлық қызметке тікелей және жанама реттейтін заңдар

6.1.2 Қазақстандағы халықаралық аудит стандарттары

Аудиттің халықаралық стандарттары тек оны өткізудің жалпы тәсілдерін, тексеру жүргізу ауқымын, аудиторлық қорытынды есептің түрлерін, методология мәселелерін, сондай-ақ, аудиторлар қолдануға тиісті базалық принциптерді айқындайды. Алайда, ол стандарттар тексеру жүргізу процесінде қолданылатын нақты іс-әрекеттерді, тәсілдерді, процедураларды белгілі бір тәртіпке бағындыра алмайды. Ондай мақсаттағы қызметті аудиттің фирмаішілік стандарттары атқарады.

6.1.3 Аудиттің фирмаішілік стандарттары

Мазмұны: Аудиттің ішкі стандарттары белгілі бір аудиторлық фирмада аудиторлық тексерудің бірегей (фирмалық) тәсілін қамтамасыз етеді. Орындалатын жұмыстардың көлемін ұлғайту және сапасын көтеру, тексеру жүргізу үшін аудиторларды – ассистенттерді кеңінен пайдалану, аудит технологиясын жетілдіру мүмкіндігі туындайды. Бірақ, стандарттар артық нақтыланбауға, аудитордың еркін тежемеуге тиісті. Себебі, ол аудитті кәсіби ой-пікірмен нығайтылмаған, жай ғана мәлеметтер жинауға айналдыруы мүмкін. Фирманың экономикалық және қоғамдық статусы үшін ішкі стандарттардың маңызы жоғары болғандықтан, олардың мазмұны коммерциялық құпия болып табылады.

6.1.4 Аудиттің мамандық этикасы

Мазмұны: Кәсіби аудиторларға этикалық тұрғыдан өзін-өзі ұстау мәнері аса маңызды болып табылады. Бизнес саласында екі әдептілік аспект бар – жалпы әдеп (рухани аспект) және кәсіби әдеп (іс-тәжірибелік аспект). Әдеп кең мағынада өнегелік принциптері мен нормаларының жүйесі, жеке тұлға, қандай да бір қоғамның немесе кәсіби топтағы адамдардың өзін өзі ұстау әдепі ретінде баяндалады. Іс жүзінде әр түрлі әдептілік нормалары мен ережелердің түрлері, оның ішінде аудиторлардың, дәрігерлердің, заңгерлердің, әскерилердің және т.б. кәсіби кодекстері бар.

Ұсынылатын әдебиеттер

Негізгі әдебиеттер

1. Закон РК "О бухгалтерском учете и финансовой отчетности" от 27 февраля 2007 года № 342, с изменениями и дополнениями на 9.04.2018 г.
2. Финансовый учет на предприятии: Учебник /Под ред. Р.М. Рахимбековой/ –Алматы: Экономика, 2019.
3. Тулешова Г.К. Финансовый учет и отчетность в соответствии с международными стандартами. ч.І. /Под общ. ред. Академика К.А. Сагадиева/ – Алматы.: ТОО «Бизнес информация», 2017.
4. Сборник методических рекомендаций по применению МСФО, /Справочник бухгалтера № 1/, 2017г.
5. Бухгалтерский учет в Республике Казахстан. Финансовая отчетность.-Алматы, 2017.- 76с.

Қосымша әдебиет:

1. Герасименко А. Финансовая отчетность для руководителей и начинающих специалистов.- М.: Альпина Бизнес Букс, 2017.- 436с.

2. Международные стандарты финансовой отчетности переведены, подготовлены к печати и опубликованы ЗАО «Аскери- АССА»,.- М.: Аскери, 2016.- 1078с.

3. Сейдахметова Ф.С. и др. Международные стандарты финансовой отчетности (общий обзор и разъяснения) Под общ.ред. Ф.С.Сейдахметовой.- Алматы, 2018.- 68с.

4. Радостовец В. К., Радостовец В.В., Шмидт О. И. «Бухгалтерский учет на предприятии» Изд. 3, доп. Перераб. – Алматы: Центраудит – Казахстан, 2015 г.

6.2 ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІК АУДИТІ

6.2.1 Құрылтай құжаттарының аудиті, жарғылықты капиталдың құралуы

Мазмұны: Заңдар мен нормативтік актілер қаржылық қорытынды есепке қатысы бойынша едәуір ажыратылады. Кейбір заңдар немесе нормативтік актілер субъектінің қаржылық қорытынды есебінің нысанын немесе мазмұнының, есепке алынуға тиісті сомаларды немесе қаржылық қорытынды есепте ашылып көрсетілуге тиісті ақпараттарды айқындайды.

6.2.2 Ұйымды басқару жүйесінің аудиті

Мазмұны: Қазіргі кездегі басшылыққа алып жүрген заңнамалардың, атап айтқанда Қазақстан Республикасының “Азаматтық кодексінің”, “Әкімшілік құқықтық бұзушылық туралы” заңның, “Лицензиялау туралы” заңның, Қазақстан Республикасы Қылмыстық кодексінің негізінде аудиторлар мен аудиторлық ұйымдардың жауапкершіліктерін бірнеше түрге бөлуге болады.

6.2.3 Есептік саясат және басқару жүйесінің аудиті

Мазмұны: Аудиторлық ұйым клиенттің бухгалтерлік қорытынды есебінің барлық маңызды аспектілері бойынша олардың дұрыстығы (сенімділігі) жөнінде кәсіби пікірін құрастырғаны және оны білдіргені үшін жауап береді.

Кәсіби пікірін құрастыру және оны білдіру кезінде ол Қазақстан Республикасындағы аудиторлық қызметті реттеуші нормативтік құжаттардың талаптарын және аудиттің этикалық нормаларын басшылыққа алуға тиісті.

6.2.4 Ақша құралдарымен операциялар аудиті

Мазмұны: Стандарттарды аудиттің теориясы мен іс-тәжірбиесінде негізгі ережелер немесе аудиторлық процедураның принциптері деп ұғуға болады. Осы ереже минимумы аудиторға бақылау шараларының ауқымын, оларды жүргізу әдістерін анықтауға көмектеседі әрі аудиторлық қызметтің нәтижелерін бағалаудың өлшемдері болып табылады.

6.2.5 Есептік және несиелік операциялар аудиті

Мазмұны: Аудиторлық қызмет заңнан басқа стандарттармен, нормалармен және постулаттармен реттеледі. Аудит стандарттары дегеніміз - аудитке қойылатын бірегей талаптарды және аудит өткізу тәртібін анықтаушы принциптерді белгілейтін нормативтік құжаттар.

Аудит стандарттарының маңызын төмендегілер айқындайды: жоғары сапалы аудиторлық тексеруді қамтамасыз етеді;

аудит өткізудің барлық кезеңдері (сатылары) бойынша регламентті анықтайды

6.2.6 Материалдық емес активтер және негізгі құралдармен операциялар аудиті

Мазмұны: Қорытынды есеп және аудиторлық қорытынды жасау стандарттары- аудиторлық тексеру нәтижесі бойынша материалдардың нысаны, мазмұны, орналастырылуы және тапсырылуына қатысты стандарттар. Аудиторлық қорытынды қаржылық қорытынды есептің бухгалтерлік есеп талаптарына сәйкестігі көрсетілуі тиіс.

Жалпы халықаралық аудит стандарттарының баяндалу стилі хабарлай айту үлгісімен берілген және онда аудиторға бірнеше альтернативтік іс-әрекеттерді қарастыру жиі ұсынылатын көптеген мысалдар мен ұсыныстар қарастырылған.

6.2.7 Тауарлық- материалдық құндылықтармен операциялар аудиті

Мазмұны: Аудит стандарттары аудиттің сапасы мен сенімділігіне қойылатын нормативтік талаптарды анықтайды және тәуелсіздіктің, әділеттіліктің, кәсіби біліктіліктің, аудиторлық тексеру нәтижесі жөніндегі ақпараттардың құпиялығын сақтаудан белгіленген деңгейін қамтамасыз етеді. Экономикалық реформалар механизмнің жетілдіруіне қарай аудиторлық стандарттарды уақыт талабына сай ету мақсатымен, оларды кезең сайын қайта қарап отыру қажет.

6.2.8 Ұйымды басқару жүйесінің аудиті

Мазмұны: Республикамызда халықаралық бірлескен фирмалар қызметінің дамуына, сонымен бірге аудиторлық қызметтің аймақтарда енгізілуіне байланысты аудитті халықаралық масштабта үйлестіру қажеттілігі туындады. Тәжірибе көрсеткендей, аудиторлық қызметтің алыс және жақын (ТМД) шетелдердегі даму жолы бірдей, сондықтан аудиттің кезекті мәселелерін шешуші қандайда бір елдің аудиторлық фирмалары оның методологиясына, ғылыми және практикалық маныздылығына көңіл аударды және экономикалық құрылыстың ерекшеліктерін ескере отырып аудит стандарттарын жасайды.

6.2.9 Өндіріс шығындар және калькуляциялау процессінің аудиті.

Мазмұны: Жал ақы есептеу процессінің аудиті. Қазақстандағы «Халықаралық аудит стандарттары» нұсқасы бухгалтерлер мен аудиторлардың Еуразия аймақтық Халықаралық федерациясының шешімімен негіз етеп алу үшін ТМД елдеріне ұсынылған .

Тексеру жүргізу кезінде аудитор өзінің қызметін ел ішінде қабылданған стандарттардың көмегімен, ал кейбір жағдайларда - өзінің кәсіби тәжірбиесі мен түйсігінің көмегімен реттеуге тиісті.

6.2.10 Аудиторлық тексерулердің қортындысын жасау және құжаттарды рәсімдеу

Мазмұны: Аудиттің халықаралық стандарттары тек оны өткізудің жалпы тәсілдерін, тексеру жүргізу ауқымын, аудиторлық қорытынды есептің түрлерін, методология мәселелерін, сондай-ақ, аудиторлар қолдануға тиісті базалық принциптерді айқындайды. Алайда, ол стандарттар тексеру жүргізу процесінде қолданылатын нақты іс-әрекеттерді, тәсілдерді, процедураларды белгілі бір тәртіпке бағындыра алмайды. Ондай мақсаттағы қызметті аудиттің фирмаішілік стандарттары атқарады.

Ұсынылатын әдебиеттер

Негізгі әдебиеттер

- 1.Закон РК "О бухгалтерском учете и финансовой отчетности" от 27 февраля 2007 года № 342, с изменениями и дополнениями на 9.04.2018 г.
- 2.Финансовый учет на предприятии: Учебник /Под ред. Р.М. Рахимбековой/ –Алматы: Экономика, 2019.
- 3.Тулешова Г.К. Финансовый учет и отчетность в соответствии с международными стандартами. ч.І. /Под общ. ред. Академика К.А. Сагадиева/ – Алматы.: ТОО «Бизнес информация», 2017.
- 4.Сборник методических рекомендаций по применению МСФО, /Справочник бухгалтера № 1/, 2017г.
- 5.МСФО: теория и практика /Справочное руководство./- Алматы: ТОО «Издательство LEM», 2019.-568с.
- 6.Особенности оформления финансовой отчетности в аспекте МСБУ № 1 начиная с отчетности 2019г.- Алматы: ТОО «Издательство LEM», 2015.- 88с.
- 7..Бухгалтерский учет в Республике Казахстан. Финансовая отчетность.-Алматы, 2017.- 76с.

Қосымша әдебиет:

- 1.Герасименко А. Финансовая отчетность для руководителей и начинающих специалистов.- М.: Альпина Бизнес Букс, 2017.- 436с.
- 2.Международные стандарты финансовой отчетности переведены, подготовлены к печати и опубликованы ЗАО «Аскери- АССА»,.- М.: Аскери, 2016.- 1078с.
- 3.Сейдахметова Ф.С. и др. Международные стандарты финансовой отчетности (общий обзор и разъяснения) Под общ.ред. Ф.С.Сейдахметовой.- Алматы, 2018.- 68с.
- 4.Радостовец В. К., Радостовец В.В., Шмидт О. И. «Бухгалтерский учет на предприятии» Изд. 3, доп. Перераб. – Алматы: Центраудит – Казахстан, 2015 г.
- 5.Нурсейтов Э. О. Бухгалтерский учет в организациях. А.: Изд-во «Lem»2019 г.
6. Дюсембаев К.Ш. Анализ финансовой отчетности: Учебник.- Алматы: Экономика, 2019.- 366с.